

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

« 30 » 01 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

для студентів

спеціальності 032 «Історія і археологія»

освітнього рівня перший (бакалаврський)

освітньої програми 032.00.02 «Історія та археологія»

Київ – 2020

Розробники:

Горбань Олександр Володимирович, доктор філософських наук, , професор, професор кафедри філософії

Викладачі:

Горбань Олександр Володимирович, доктор філософських наук, , професор, професор кафедри філософії

Мартич Руслана Василівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету

Протокол від 15 січня 2019 року № 6

Завідувач кафедри д. філос. н., проф. Додонов Р.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

_____. _____. 20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової програми)

 О.О. Салата

Робочу програму перевірено

15.01.2019 р.

Заступник декана В.М. Завадський

Пролонговано:

на 2019/2020 н.р. (Додонов Р.О.), «21» січня 2020 р., протокол № 6

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

© Горбань О.В., 2019 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	нормативна навчальна дисципліна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	1	
Семестр	2	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	42	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	40	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомлення студентів з основними напрямками світової та вітчизняної філософської думки, тенденціями формування та розвитку світоглядних парадигм.

Завдання:

дати розуміння суті основних філософських ідей, доктрин та концепцій, що формувались протягом цивілізаційного розвитку людства, усвідомлення їх об'єктивного характеру; вироблення уміння аналізувати й узагальнювати філософські джерела, рефлексувати події та явища в житті суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати / вміти:

- усвідомлення соціальних процесів в житті людини, що зумовили виникнення філософського типу світогляду;
- осягнення широкої палітри філософських поглядів, ідей, закономірностей філософської рефлексії;
- ознайомлення з досягненнями світової та вітчизняної філософської думки через призму біографій та основних положень вчень видатних філософів минулого та сучасності;
- навички компаративістського методу дослідження філософських ідей та текстів;
- критичне осмислення подій та явищ життя, використання філософської рефлексії для формування власної світоглядної парадигми;
- оформлення бібліографічного матеріалу власного філософського дослідження-есе.

3. Результати навчання за дисципліною

Згідно матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми передбачено зв'язок між навчальною дисципліною «Філософські студії» та наступними компетентностями:

- **Вправність мислення.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби та вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення. Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час.
- **Розвиненість рефлексії.** Здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних та аргументованих, вміти надавати перевагу останнім. Критичність і самокритичність мислення. Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань.
- **Інтелектуальна комунікація.** Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст і структуру в процесі спілкування та адекватно на

неї реагувати. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі. Відкритість, здатність сприймати та враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

- **Мовно-текстологічна здатність.** Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї. Порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми. Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту. Здатність використовувати (усно і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, читати фахову літературу іноземною, зокрема англійською мовою.
- **Особиста ціннісно-вольова налаштованість.** Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату та інших виявів недоброчесності. Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків. Здатність працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам. Здатність життєво та фахово реалізовувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі та цінності), що нерозривно поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний розвиток держави і суспільства. Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Становлення філософії як типу світогляду							
Тема 1. Світогляд як духовно-практичне засвоєння світу. Протофілософські студії	14	2	-	2	-	-	9
Тема 2. Античні філософські студії	14	2	4	-	-	-	9
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4	2	-	-	18
Змістовий модуль II. Розвиток філософського знання як системи відношень «людина-світ»							
Тема 3. Філософські середньовічні студії та епохи Відродження	8	2	2	-	-	-	2
Тема 4. Філософські студії Нового часу та доби Просвітництва	9	4	2	-	-	-	4
Тема 5. Філософські студії німецької класичної філософії та нової філософії XIX століття	9	4	2	-	-	-	4
Модульний контроль	4						
Разом за змістовим модулем 2	30	10	6	-	-	-	10
Змістовий модуль 3. Філософська палітра сучасного світу							
Тема 6. Основні напрямки філософських студій в XX – на поч. XXI ст.	14	4	4	-	-	-	6
Тема 7. Філософія в житті сучасної людини	14	4	-	4	-	-	6
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем 3	30	8	4	4	-	-	12
Семестровий контроль	30						
Усього годин	120	22	14	6	-	-	40

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Становлення філософії як типу світогляду

Тема 1. Світогляд як духовно-практичне засвоєння світу. Протофілософські студії

Поняття «філософія». Місце філософії в самопізнанні людини. Основні джерела філософії: міфологія та релігія. Структура світогляду. Типи світогляду. Світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння.

Філософські студії як історія філософської думки - символ сходження до вершин людського самопізнання. Стародавня філософія як зародок і колиска всіх наступних типів філософії. Людина - змістовне ядро всіх проблем стародавньої філософії.

Давньоіндійська протофілософія. Ведичний період: самхіти (веди), брахмани, араньяки. Тексти Упанішад. Героїка Махабхарати та Рамаїяни. Антиведичні релігійно-філософські школи: джайнізм, буддизм, чарвака, локаята. Теїстика Бхагавадгіти. Класичні індійські філософські системи: санкхья, йога, міманса, веданта, ньая, вайшешика. Поняття карми як закону морального воздаяння.

Давньокитайська протофілософія. Стародавні літературні пам'ятки «Шу цзин», «Ши цзин», «І цзин». Конфуціанство та його першоджерело «Лунь Юй». Лао-цзи та його «Дао де дзин». Моїзм та «Мо-цзи». Школа легістів та «Хань Фей-цзи».

Тема 2. Античні філософські студії

Виникнення європейської філософії як особливого типу мислення.

Досократична філософія. Мілетська школа: твори Фалеса, Анаксимандра, Анаксімена. Вчення Геракліта Ефеського. Еліати та Елейська школа: твори Ксенофана, Парменіда, Зенона, Меліса. Піфагор та піфагорійці. Натурфілософія Емпедокла та Анаксагора. Давньогрецький атомізм: твори Левкіппа та Демокріта.

Класичний період давньогрецької філософії. Софісти: старші – Протагор, Ксеніад, Горгій, Продік, Гіппій, молодші – Алкідам, Пол, Каллікл, Фразімах.

Філософські системи Сократа, Платона та Аристотеля.

Елліністична філософія. Вчення Епікура. Перипатетики. Академія Платона. Стоїцизм та епікуреїзм.

Римська антична філософія: специфіка та особливості. Римський стоїцизм: вчення Сенеки, Епіктета, Марка Аврелія. Римський епікуреїзм: вчення Тіта Лукреція Кара. Римський скептицизм: вчення Секста Емпірика. Неоплатонізм: вчення Плотіна, Порфирія, Ямвлиха, Прокла.

Змістовий модуль 2. Розвиток філософського знання як системи відношень «людина-світ»

Тема 3. Філософські середньовічні студії та епохи Відродження

Християнська філософія II-VI ст. Середньовічна патристика: апостольський період; епоха апологетів – Тертуліан, Арнобій, Лактанцій, Климент

Олександрійський, Ориген; зріла патристика. Західна патристика: Ієронім, Амвросій Медіоланський, Аврелій Августин. Східна (візантійська) патристика: Василій Великий, Григорій Богослов, Григорій Ниський, Афанасій Олександрійський, Іоан Златоуст, Максим Ісповідник, Іоан Дамаскін, Михаїл Псел, Григорій Палама. «Ареопагітики» Псевдо-Діонісія Ареопагіта.

Середньовічна філософія VII-XIV ст. Схоластика. Схоластичний реалізм: Ансельм Кентерберійський, Гольйом із Шампо, Аврелій Августин. Схоластичний номіналізм: Росцелін, П'єр Абеляр, Беренгард Турський. «Сума теології» Томи Аквінського. Теорія подвійної істини Вільяма Оккама.

«Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона. «Поученіє» Володимира Мономаха.

Арабська середньовічна філософія: аль-Фарабі, Ібн Сіна, Ібн Рушд.

Гуманізм філософії епохи Відродження. Неоплатонічний гуманізм: Ніколай Кузанський, Джордано Бруно, Марсіліо Фічіно, Пико делла Мірандола. «Государь» Ніколо Макіавеллі. Філософія Еразма Роттердамського. «Утопія» Томаса Мора. «Досліди» Мішеля Монтеня.

«Напучення польському королеві...» Станіслава Оріховського-Роксоляна. «Аристотелівські проблеми або Питання про природу людини» Касіяна Саковича.

Тема 4. Філософські студії Нового часу та доби Просвітництва

Емпіричний матеріалізм Френсіса Бекона. Дуалізм Рене Декарта. «Левіафан» Томаса Гоббса. Пантеїзм Бенедикта Спінози. Матеріалістичний сенсуалізм Джона Локка. «Монадологія» Готфріда Лейбніца.

Суб'єктивний ідеалізм Джорджа Берклі та Девіда Юма. «Філософські листи» Франсуа Марі Аруе Вольтера. «Система природи» Поля Анрі Гольбаха.

Французька «Енциклопедія» та енциклопедисти: Дені Дідро, Клод Адріан Гельвецій, Поль Анрі Гольбах, Шарль Луї Монтеск'є, Жан-Жак Руссо.

«Сад божественних пісень» Григорія Сковороди.

Тема 5. Філософські студії німецької класичної філософії та нової філософії XIX століття

Іммануїл Кант та його «Критика чистого розуму» та «Критика практичного розуму». Філософія класичного ідеалізму Іоана Готліба Фіхте. Система філософії Фрідріха Шеллінга. Філософська система Гегеля: «Феноменологія духу», «Наука логіка», «Енциклопедія філософських наук», «Філософія права».

Антропологізм філософії Людвіга Фейєрбаха. Діалектичний матеріалізм Карла Маркса та Фрідріха Енгельса: «Тези про Фейєрбаха», «Злиденність філософії», «Діалектика природи», «Людвіг Фейєрбах та кінець німецької класичної філософії».

Артур Шопенгауер та його «Світ як воля та уявлення». «Курс позитивної філософії» Огюста Конта. «Страх і трепет» Сьорена К'єркегора. Філософія життя Фрідріха Ніцше. Інтуїтивізм Анрі Бергсона. Емпіріокритицизм Ернста Маха та Рихарда Авенаріуса. Феноменологія Едмунда Гуссерля. Психоаналіз Зигмунда Фрейда. «Протестантська етика...» Макса Вебера. Прагматизм Чарльза Спенсера Пірса та Вільяма Джемса.

«Філософія серця» Памфіла Юркевича. «Кобзар» Тараса Шевченка. Філософська спадщина Бориса Дмитровича Грінченка.

Змістовий модуль 3. Філософська палітра сучасного світу

Тема 6. Основні напрямки філософських студій в ХХ – на поч. ХХІ ст.

Лінгвістичні дослідження Людвіга Вітгенштайна. Аналітична філософія Бертрана Рассела. «Відкрите суспільство та його вороги» Карла Поппера. «Смисл та призначення історії» Карла Ясперса. «Буття і час» Мартина Гайдеггера. «Буття і ніщо» та «Екзистенціалізм як гуманізм» Жана-Поля Сартра. «Есе про абсурд» та «Бунтівна людина» Альбера Камю. Філософська антропологія Макса Шелера. «Я та Ти» Мартина Бубера. «Структурна антропологія» Клода Леві-Стросса. «Феномен людини» П'єра Тейяра де Шардена. «Втеча від свободи» та «Мати чи бути» Еріха Фромма. «Істина та метод» Ганса-Георга Гадамера. «Слова і речі» та «Історія сексуальності» Мішеля Фуко. «Існування і герменевтика» та «Людина як предмет філософії» Поля Рікера. «Структура наукових революцій» Томаса Куна. Трансцендентальна семіотика Карла-Отто Апеля. Постструктуралізм Жака Дерріди. «Прагматизм, релятивізм та ірраціоналізм» Ричарда Рорті. «Людські якості» Ауреліо Печчеї.

Тема 7. Філософія в житті сучасної людини

Фундаментальне значення проблеми буття в філософії. Основні виміри буття: буття речей, природи, людини, духовного і соціального. Світ як всеохоплююча реальність. Єдність природи, суспільства і людини, матеріального буття і людського духу. Практичні витoki людського поділу реальності на об'єктивну та суб'єктивну. Реальність буття та небуття.

Свідомість людини як духовний спосіб орієнтації людини в реальності буття. Свідомість і мова. Структура та функції свідомості. Суспільна свідомість.

Проблема пізнання у філософії. Об'єкт і суб'єкт пізнання. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне пізнання. Пізнання і знання. Проблема істини. Практика як критерій істини.

Поняття суспільства у філософії. Основні підходи до розуміння суспільства. Історична різноманітність і єдність типів суспільства. Формація і цивілізація. Сучасні концепції суспільного розвитку, його критерії. Рушійні сили історичного розвитку. Роль і місце особи в історії.

Філософська концепція людини. Сутність людини. Праця і мова - фактори становлення й розвитку людини. Типологія особи. Сенс життя людини.

Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей. Структура цінностей. Цінність як ядро духовного світу людини. Проблема суб'єктивного вибору. Цінність і ціль. Цінність і життєвий смисл. Цінність як регулятор поведінки людини.

Глобальні проблеми людства і людина: екологічний і моральний імперативи виживання людства.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	5	5	4	4
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	4	4
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15	2	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	3	30	3	30	4	40
5	Індивідуальне завдання	30	-	-	-	-	-	-
6	Опрацювання фахових видань	10	-	-	-	-	-	-
7	Написання реферату	15	-	-	-	-	-	-
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
9	Виконання тестового контролю	10	-	-	-	-	-	-
10	Лабораторне заняття (допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-
11	Творча робота (в т.ч. есе)	20	-	-	-	-	-	-
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	70	-	78	-	83
	Коефіцієнт	60	60/231=0,25					

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;

- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;
- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1.		18	10
1	В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	9	5
2	В контексті другої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	9	5
Змістовий модуль 2.		10	15
3	В контексті третьої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	2	5

4	В контексті четвертої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
5	В контексті п'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
Змістовий модуль 3.		12	10
6	В контексті шостої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	6	5
7	В контексті сьомої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	6	5
Разом		40	35

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

№ з/п	Оцінка студента	Макс. оцінка	Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3
1	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	60	-	-	-
2	Максимальні підсумкові оцінки за змістовими модулями (ММ)	231	70	78	83
3	Фактична кількість балів, отриманих студентом за видами поточного контролю (<i>приклад</i>) (ФБ)		52	54	56
4	Підсумкові фактичні оцінки студента за змістовими модулями $M = \text{ФБ} / \text{МВ} * \text{ММ}$		45	42	40
5	Підсумкова семестрова модульна оцінка студента $C = (M_1 + M_2 + M_3) / \text{ММ} * 100$	60	127/231*100=55		
6	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка студента $P = C + E$	100	55+35=90/A		

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Питання до іспиту

1. Світогляд, його сутність та структура. Історичні типи світогляду.
2. Філософія та її місце в системі знань. Основне питання філософії.
3. Зародження філософії в стародавній Індії та Китаї.
4. Зародження античної філософії. Докласичний період.
5. Класичний період античної філософії. Філософські системи Сократа, Платона, Аристотеля.
6. Філософія еллінізму.
7. Давньоримський період античної філософії.
8. Схоластика як тип філософствування в Середні віки.
9. Боротьба реалізму та номіналізму в епоху Середньовіччя.
10. Ренесанс європейської культури та філософії.
11. Антропоцентризм та пантеїзм філософії епохи Відродження.
12. Емпіризм філософії Нового часу, її матеріалістичний та атеїстичний характер.
13. Раціоналізм та сенсуалізм новоєвропейської філософії.
14. Філософія Просвітництва.
15. Українська філософія середніх віків та нового часу.
16. Німецька класична філософія.
17. Ірраціоналізм та позитивізм в європейській філософії XIX століття.
18. Філософія екзистенціалізму.
19. «Лінгвістичний поворот» в філософії XX століття.
20. Аналітична філософія.
21. Сучасна філософська антропологія.
22. Філософія структуралізму та герменевтики.
23. Філософія постмодернізму.
24. Українська філософія XIX-XX століть
25. Сутність філософського вчення про буття та форми його прояву.
26. Поняття «матерії» в філософії. Сучасна наукова картина світу.
27. Філософський зміст понять «простору» та «часу». Категорія «рух» в філософії.
28. Категорії філософії та їх характеристика.
29. Філософське вчення про зв'язки та розвиток. Поняття «закону» в філософії.
30. Закони діалектики та їх характеристика.

31. Проблема людини в різних філософських парадигмах. Сенс життя та місце людини в світі.
32. Філософські проблеми антропосоціогенезу. Біологічне та соціальне в людині.
33. Особистість як суб'єкт суспільства, її соціальні риси та потреби.
34. Відчуження людини, його форми, види та шляхи подолання.
35. Відображення як загальна властивість матерії та його форми.
36. Біологічні та соціальні передумови виникнення та розвитку свідомості.
37. Структура та функції свідомості. Мислення та мова.
38. Суспільна свідомість та її види.
39. Проблема пізнання в філософії. Діалектичний характер пізнавального процесу.
40. Діяльність людини. Структура діяльності. Практика як спосіб освоєння світу.
41. Філософське вчення про істину та її критерії. Діалектика абсолютної та відносної істини.
42. Філософія про методи і форми пізнавального процесу. Поняття теорії. Сутність наукового дослідження.
43. Поняття суспільства та його структура. Філософські концепції суспільства.
44. Соціальні процеси та соціальне пізнання.
45. Географічне середовище та суспільство. Географічний детермінізм.
46. Філософські проблеми демографії.
47. Економічна сфера життєдіяльності суспільства. Діалектика продуктивних сил та виробничих відносин.
48. Соціальна сфера життя суспільства. Основні форми соціального буття людини: сім'я, етнос, клас.
49. Політико-правова сфера життєдіяльності суспільства. Держава, її форми та функції. Роль норм права в житті суспільства.
50. Філософія культури. Дихотомія культури і цивілізації.
51. Мораль, релігія, мистецтво як особливі сфери взаємодії людей в суспільстві.
52. Філософія історії. Проблеми векторної спрямованості суспільного розвитку та суспільного прогресу. Есхатологічні мотиви існування суспільства.
53. Глобальні проблеми сучасності: сутність, витoki, шляхи вирішення.
54. Футурологія як філософська наука про майбутнє. Соціальне передбачення та глобальне прогнозування: форми та методи.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90-100
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

10. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., із них: лекції – 22 год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття - 6 год., самостійна робота – 40 год., модуль. контр. – 8 год., семестр. контр. – 30 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Становлення філософії як типу світогляду (70 балів)		Змістовий модуль 2. Розвиток філософського знання як системи відношень «людина- світ» (78 балів)			Змістовий модуль 3. Філософська палітра сучасного світу (83 балів)	
	Теми	1	2	3	4	5	6
Лекції (теми, бали)	Тема 1. Світогляд як духовно-практичне засвоєння світу. Протофілософські студії (1 бал)	Тема 2. Античні філософські студії (1 бал)	Тема 3. Філософські середньовічні студії та епохи Відродження (1 бал)	Тема 4. Філософські студії Нового часу та доби Просвітництва (2 бали)	Тема 5. Філософські студії німецької класичної філософії та нової філософії XIX століття (2 бали)	Тема 6. Основні напрямки філософських студій в XX – на поч. XXI ст. (2 бали)	Тема 7. Філософія в житті сучасної людини (2 бали)
Семінарські заняття (теми, бали)	-	Античні філософські студії (20+2 бали)	Філософські середньовічні студії та епохи Відродження (10+1 бали)	Філософські студії Нового часу та доби Просвітництва (10+1 бали)	Філософські студії німецької класичної філософії та нової філософії XIX століття (10+1 бали)	Основні напрямки філософських студій в XX – на поч. XXI ст. (20+2 бали)	-
Практичні заняття (теми, бали)	Світогляд як духовно-практичне засвоєння світу. Протофілософські студії (10+1 бали)	-	-	-	-	-	Філософія в житті сучасної людини (20+2 балів)
Самостійна робота	Самостійна робота до першої теми (5 балів)	Самостійна робота до другої теми (5 балів)	Самостійна робота до третьої теми (5 балів)	Самостійна робота до четвертої теми (5 балів)	Самостійна робота до п'ятої теми (5 балів)	Самостійна робота до шостої теми (5 балів)	Самостійна робота до сьомої теми (5 балів)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)		МКР 2 (25 балів)			МКР 3 (25 балів)	
Семестровий контроль	іспит						

8. Рекомендовані джерела

Першоджерела

1. Аристотель. Сочинения в 4т. - М., 1984.
2. Бердяев Н. Самопознание. Русская идея. -М.: Издательство «ЭКСМО», 2009. -704с.
3. Бэкон Ф. Сочинения: В 2 т. - М. 1988.
4. Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа. -СПб., 1994.
5. Декарт Р. Сочинения: В 2т. - М., 1994.
6. Кавелин К.Д. Наш умственный строй. - М., 1989.
7. Кант И. Трактаты. - СПб., 1996.
8. Киреевский И.В. Критика и эстетика. - М., 1987.
9. Лейбниц Г.В. Сочинения: В 4 т. - М., 1983 — 1989.
10. Ломоносов М.В. Избранные философские произведения. - М., 1980.
11. Макиавелли Н. Сочинения. - СПб., 1998.
12. Маркс К. К критике политической экономии. Предисловие // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. Т. 13. -М., 1985.
13. Николай Кузанский. Сочинения в 2т. -М., 1979— 1980.
14. Платон. Собрание сочинений в 4т. - М., 1990— 1994.
15. Сартр Ж. - П. Бытие и ничто. Опыт феноменологической онтологии. - М., 2000.
16. Соловьев В. С.Оправдание добра. Нравственная философия. - М.: Академический проект, 2010. -672с.
17. Спиноза Б. Об усовершенствовании разума: Сочинения. - М. —Харьков, 1998.
18. Фихте И.Г. Сочинения в 2 т. - СПб., 1993.
19. Флоренский П.А. Столп и утверждение истины. - М., 1990.
20. Фрагменты ранних греческих философов. - М., 1989. Ч. 1
21. Хайдеггер М. Бытие и время. -М., 1997.
22. Хомяков А.С. Полное собрание сочинений. -Т. 1-8. - М. 1985.
23. Шеллинг Ф.В.И. Сочинения в 2 т. - М., 1987.
24. Шестов Л. Избранные произведения. - М., 1993.
25. Энгельс Ф. Диалектика природы. //Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. -Т. 20. -М., 1985.
26. Эпикур. Письма. Главные мысли // Лукреций. О природе вещей. - М., 1983
27. Эразм Роттердамский. Философские произведения.- М., 1986.
28. Ясперс К. Смысл и назначение истории. -М., 1991.

Основна

1. Алексеев В.О. , Мальшина, Н. А. Философия. Конспект лекций. –М.: Издательство «ЭКСМО»,2007. -160с.
2. Асмус В. Ф. Античная философия (история философии). Учебник для ВУЗов. - 3-е изд.- М.: Высш. шк., 2003.-400с.
3. Гриненко Г.В.История философии: Учебник. – М.: Юрайт-Издат, 2006.
4. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия. – 2-е изд. испр. и доп. – М.: Айрис-Пресс, Рольф, 2001.
5. Евлампиев И.И. История русской философии: Для вузов. – М.: Высшая школа, 2002.
6. Замалеев А.Ф. Лекции по истории русской философии XI-XX вв. – СПб. Летний сад, 2001.
7. Зотов А.Ф. Современная западная философия: Учебное пособие для вузов. – М.: Высшая школа, 2001.
8. Иконникова Г. И., Иконникова Н. И. Философия Древнего мира. - М.: ЮНИТИ, 2010.- 247с.
9. Катаева О. В. Философия. Учебное пособие. –Ростов н/Д.: Феникс, 2010.- 384с.
10. Кисиль В.Я., Рибери В.В. Галерея античных философов. – В 2-х т. – М., 2002.

11. Кохановский В. П., Яковлев В. П. История философии. - Ростов н/Д.: Феникс, 2008.- 731с.
12. Кузнецов В.Н. Немецкая классическая философия: Учебник. – 2-е изд. – М.: Высшая школа, 2003.
13. Маслин М.А. История русской философии. -М.: Издательская группа АСТ, 2008.- 638с.
14. Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. – К.: «Вища школа», «Знання», 1999. – 543 с.
15. Родчанин Е. Г., Колесников В. И. Философия для технических вузов (исторический и систематический курс). –М.: Издательский дом Дашков и К., 2007. -431с.
16. Романов Ю.И., Сандулов Ю.А. Краткая история философской мысли: Учебное пособие для вузов. – СПб.: Лань, 2002.
17. Скирбекк Г., Гилье Н. История философии. – М.: ВЛАДОС, 2001.
18. Соколов В.В. Европейская философия XV-XII веков: Учебное пособие для вузов. – М.: Высшая школа, 2003.
19. Соколов В.В. Средневековая философия: Уч. пос. – 2-е изд.. – М.: Эдиториал, 2001.
20. Спиркин А. Г. Философия. Учебное пособие для вузов. – М.: Юрайт-Издат, 2010.- 832с.
21. Философия: Учебное пособие для высших учебных заведений./Отв. ред. В. П . Кохановский.-Изд.19-е.-Ростов н/Д.: Феникс, 2009.- 575

Додаткова

1. Алексеев П. В. Хрестоматия по философии. - М., 2000.
2. Антология Античной философии/Сост. С.В. Перевезенцев. –М.:ОЛМА-Пресс, 2001.
3. Антология Средневековой мысли: Теология и философия европейского Средневековья. – В 2-х т. – СПб.: Изд-во РХГИ, 2002. Т.2. -
4. Антология философии Средних веков и эпохи Возрождения. /Сост. С.В.Перевезенцев. – М.: ОЛМА-Пресс, 2001.
5. Больнов О.Ф. Философия экзистенциализма: Философия существования/ Пер. с нем. – СПб.: Лань, 1999.
6. Бохенский Ю.М. Современная Европейская философия. – М.: Научный мир, 2000.
7. Галактионов А.А., Никандров П.Ф. Русская философия XI-XIX веков. - Л., 1989.
8. Губман В.Л. Смысл истории: очерки современных западных концепций. - М., 1991.
9. Канке В.А. Философия. Исторический и систематический курс: Учебник. - М., 1996.
10. Томпсон М. Восточная философия/ Пер. с англ. – М.: ФАИР-Пресс, 2002.
11. Философия эпохи Возрождения и Реформации. – СПб., 1996.